

नाताळ २५ डिसेंबर २०१६

कादोडी

पासवा वहरी पयलो अंक

(खाजगी वितरन)

कादोडी

नाताळश्या हनाव विशेषांक

२५ डिसेंबर २०१६

पासवा वहरी पयलॉ अंक

एकून अकरावॉ अंक

खाजगी वितरन

या अंकात

संपादकीय

फिल्यात घॅआ फिल्यात - तेरेजा डिसोजा

"मुंशी प्रेमचंद" स्टाईल कादोडी लघु-कथा - सॅबी परेरा

टोपी घायली - एडवर्ड डिसोजा

बय - विजू जे. वाझ

कविता - कुपारी लगीन - मॅलिसना मायकल तुस्कानो

पोपट - फ्रॅंक डॉ. मिरांडा

रोटी, सुनिल और स्पीडब्रेकर - सचिन मॅडिस

तिथी वार आन कुपारी ... - शिमा लुट्रिक

कुपारी लोक - रॉबर्ट फर्नांडिस

कविता - दादी -- फ्रॅंक डॉ. मिरांडा

कविता - हिरान-तांबडा लुगडा - ख्रिस्तोफर रिबेलो

संपर्क / अभिप्राय :- आमश्या हरी संपर्क कऱ्याकरतान किंवा आपलॉ या अंकाविषयीसा मत, तुमाला का आवडला, का नाय, ता आमाला जरूर कळवा. बाजूला दिलेल्या ई-मेल आयडीवर ई-मेल करा किंवा संपादक मंडळाश्या कुनालाही भेटा.

संपादक

ख्रिस्तोफर रिबेलो (९८१९४३६०७८)

सहसंपादक

एडवर्ड डिसोजा

संपादक मंडळ

सायमन रॉड्रिग्ज

सुनील डिमेलो

डॅनियल मस्करणीस

रॉबर्ट फर्नांडिस

राजन डिमेलो

जेम्सन डिमेलो

रॉबिन्सन डिमेलो

वॉल्टर तुस्कानो

तेरेजा डिसोजा

मुखपृष्ठ :- पॉल डिमेलो, गास

Email :- kadodivasai@gmail.com

Web :- www.onevasai.com

मुद्रक :- मॅन्युएल प्रिंट, वसई पूर्व - ९७६५८७४४९३

सूचना:- 'कादोडी' या अंकात तुमाला लेख, कविता आहा कय द्यासा हायदें तें kadodivasai@gmail.com

याओरती धाडा नातें संपादक मंडळाला भेटा.

जकलें जाहिरातदार, देनगीदार तहॅस बरा-वाईट मत देनाऱ्या जकल्या कुपारी लॉकांअं आमॅ खूप आभार मानत्याव. नाताळसाँ हन जकल्या वाचकांना खुब आनंदाव आन मजॅआँ जाओ अह्यो शुभेच्छा.

या अंकात प्रसिद्ध झालेल्या मताशी संपादक मंडळ सहमत हायदेंस आहा नाय.

संपादकीय

मंडळी, "कादोडी" अंक सालू कॅल्याला ५ वहेरे जाले, कडने पटकान ओडे वहेरे भरले कय कळला नाय. पन कुहनीही सुरुवात केली आन तंत तळमळ अहली गा गाडा पार न्यादो कतंस तरास हॉअं नाय. तंत मंग वॅगळा बळ येतें, जिगाळा अही बातमी मिळतें गा आपल्या या भाशेओर एक कुपारी नहलेली अन मराठी समाज्यातशी बाई, प्रा. नेहा सावंत पीएचडी कन्याशी ठरवितें आन मुंबई युनिवरसिटी मिने तेंआ करतान परमिशन पन मिळवितें, तिला या कामाकरता आपुन सब्बान कुपाऱ्यायी मदत करेंआ पाय. यी जकला बगताना मनात विसार येते, आपलॉ कुपारी समाज वॅगवॅगळ्या गुनानें काँडॉ शिरमंत हाय. आन मग मॅसपना बगीला गा....

'सामवेदी ख्रिस्ती साहित्य' आन 'मधाच्या घागरी' ये पुस्तके मंजें आपल्या भाशेये खास दागिनं, फादर फ्रान्सिस कोरिया, पॉल रूमाव आणि बावतीस डाबरे याइ जी मेहनत घेतले त्याये फळे आथ ते... या पुस्तकांसा परत प्रकाशन नक्कीस झाला पाय आन आपल्या प्रत्येकाआ घरा ता पाय. मा मतें आपल्या समाजाश्या सब्बान लेखक-कवीश्या पुस्तकांसा परत प्रकाशन हॉया पाय, आपल्या वसयला मराठी साहित्य संमेलन हॉया पाय आन तंत फा. फ्रान्सिस डिब्रिटोला अध्यक्षपद मिळ्या पाय, सी.बी. दोडती हारक्या शासन पुरस्कार मिळालेल्या आन फ्रान्सिस लोपीस हारक्या जुन्या लेखकांयी आन त्यांश्या लिखानायी नव्या पिढीला ओळख झाली पाय, तरुन कवी इग्नेशियस डायस, फेलिक्स डिसोजा या दोगांना मराठी साहित्यामिने मिळनारॉ मान आन संधी याव मानुसार कॅलॉ गॅलॉ पाय. त्यांश्याबरबर भॉटॉ कवी सायमन मार्टिन, एक कवयित्री भगून गाजलेली सबिना फोस, बऱ्या कवितेयी बऱ्यापैकी जान अहल्लॉ एडवर्ड डिसोजा यानश्याबरबर आजशे काँलेजशे पोरे फ्रँक मिरांडा आन मेल्लिसना तुस्कानो ह्यांश्या कवितेआ वाचन कानोर पड्या पाय, डॅनियल मस्करणीसश्यो कान्यो, सचिन मेंडीसशें वेगवेगळ्या विशयोरशें लेख, सायमन रॉड्रिगज ह्यांश्यो पुणेरी तडकावालयो आपल्या भाषेमिनश्यो कान्यो, सुनिल डिमेलोसॉ मॅगो मनुष्य, रॉबर्ट फर्नांडिसश्यो कुपारी कान्यांसॉ खजिनॉ, पयला कादोडी पुस्तक लिवनारॉ सिरील मिनेजिस, तेरेजा डिसोजा ह्यांसो अस्सल कादोडी शब्दांव संग्रह अहल्लें लेख, कुहन्याही आंतरराष्ट्रीय विशयोर सहजतेनें टिपनी करनारॉ नोएल डिब्रिटो, कुपारी पु.ल. सॅबी परेरा, दोन कादंबऱ्यो तरुन वयात प्रकाशित करनारॉ केविन आल्मेडा ये जकले अँका जाहीर कार्यक्रमात एकत्र दिखले पात. या कार्यक्रमाला आपल्या खुमासदार निवेदनानें चार चाँद लाव्यादो मार्शल कोरिया, राकेश परेरा, शेवर्लस आल्मेडा, एमेल आल्मेडा ह्यांशी साथ पाय.

आपल्या "कादोडी" भाशेमिने खुबसा लिखान कहा हॉअँदे, त्याकरता बोली भाशा विसारांयी दँवानघँवान करनारा "कादोडी साहित्य संमेलन" हॉया पाय. आपल्या आथात कॅमॅरॉ घॅऑन संस्कृतीअँ खुबशें फोटो जतान करनाऱ्या रॉजर रॉड्रिगज ह्यांश्या फोटोंसा प्रदर्शन, "बयशी भेट" घेओन विडिओ रूपात संस्कृतीआ जतान करनाऱ्या सचिन मेंडीस यांना अह्या खुबश्या मुलाखतीमिननं ऑ खजिनॉ जमा करेंआ मिळ्या पाय.

विजय मचाडो, मोनिका तुस्कानो, हेमा रुमाव, मॅक्सवेल लोपीस, लॉरिसा आल्मेडा, जेनी लोबो, लिनेट तुस्कानो, ग्रॅहम गोन्सालवीस या गायकान्शे, उभरतो संगीतकार अँन्सन तुस्कानो (आतंस बेस्ट ऑनलाइन कंपोजर सॉ पुरस्कार मिळालॉ), पायस करास, मार्शल डिमोन्टी, थॉमस परेरा, नॅप परेरा, वॉल्टर डायस, रॉबिन फरगोज आदी वादकांये शास्त्रीय आन इतर वादनाये कार्यक्रम जालें पात.

पॉल डिमेलो, फिलिप डिमेलो, रॉयल रॉड्रिगज, ऑल्विन पेरेरा, रॉबर्ट पेरेरा, ऑल्विन कोरिया, अर्नेस्ट रॉड्रिगज आन बी शितरकाराये शितरे "कुपारी आर्ट गॅलेरी" मिन्न लॉकांना बगॅआ मिळाले पात. बबन रॉड्रिगज आन आब्राम तुस्कानो या 'वरती करों तंगडे खाला करों डॉखा, लीवरसा खॉखा करों सला' या हरक्या अस्साल कादोडी गानं अहेलेलॉ नाटक, रांबाय गावशा सचिन रॉड्रिगजसॉ "अठ्वरे डॉट कॉम", सेविन तुस्कानो, चार्ल्स गोम्स, रॉबिन रॉड्रिगज, डुप्लीकेट गोविंदा डॉमनिक मार्टिन या हरहुन्नरी कलाकाराअं कारीकरम आपल्या अडेस नाय तं मराठी आन हिन्दी शिनेमा वाळ्याई दाद दिलेली बगॅशी हाय त्यास जोरोर अस्सल वसयशा कानीओर जाल्लॉ शिनेमा बगॅसॉ हाय.

मंडळी, इ सपना मॅस नाय तं आपल्या जकल्या हाय आन ता आपल्यालास पुरा करॅसा हाय. अॅका कादोडी अंकांन आपल्या फरगोजीत खूप कय बदल जालं आन अजून घडॉन येतं आथ.

आपल्या जकल्यांना नाताळश्या हनायॉ खुब खुब सुभेच्छा..

फिल्यात घॅआ फिल्यात - तेरेजा डिसोजा, गस

आलेस : पासु, पॉरा बाल्टिम करॅसा पान नाव का ठॉअं?

पासु : बाल्टिम करॅसा ना, पान मद्रिन पद्रीन कडं शॉद्या जावॉ.

आलेस : मिन्गरशा फरश्या घारा जाय त्याई पोरी लमनाई हाय तिला कडसा फिल्यात नाय मिळाला आहा कालूस भाटात केळीआ घॉहाट कापितॉता ना तडे बॉलना जालं. आन भाटीशा कतु मिनेजशा घारा जाय तंआव पॉर आगु त्याला हांग.

आलेस : पासु, कुमारी कुपारी फिल्यात घॅतंत कदो, एक नाता जोडत्याव आन काहा बॉल्या साल्यासा कुनाला मान द्यासॉ ता कळॉतं भगुनुस ना.

पासु पॉसातं कतु मिनेजशा घारा हान्शापरा आठ वास्ता. ओट्योर काळोखुस, यांसा घसलेट खपला गा कंघो विज्यातॅस. पायरी दिखं नाय, पान कयतरी खडबाड खडबाड आवाज आलॉ तही हाक मारली कतुला, "दांडी हाडा, अडं हरप बिरप हाय गा बगा?". कतु सुली पुड्सॉ दिवॉ घॅवॉन आलॉ तवपोत ता जन्वार पळाला आहा बन्नसकयीस हान्गीला आन पासू हाव्या लागलॉ खाला मुंडी घालॉन ... हा हहा हः ... आन आहताआहतास खॉक्या लागलॉ जरूकसा ढॉंग कॅला. कतुकाको कतुकाको अही हाक मारली. बरा जाला, तुमं दिवॉ हाडलॉ तं, अडं तुम्शी पायरी दिखात नोती भगुन मज्जा केली तुम्शी. कयतरी खडबाड खडबाड आवाज येतं आहा हांगीला.

कतुनं जोर कॅलॉ, आरे पासु, तुआ आंगात कय खळ कमी हाय गा. दोन पॉराव बाप जालोसॉ पान आन्गाशी खोड कय जाय नाय. तुआ आन्गाश्या खोडी मूळस तुआ हयरा आंथ नॉता...जेत्याथी खोड मॅल्याबगार जातं गा. सल, आतं, पायरी दिखली गा, सड वरती, ऑड्यापरा अॅना कॅला ता?

पासु: कतु काको, मा पॉरा बाल्टिम करॅसा हाय आन कुपारी तुम्शा आगुला घॅ. तू तॅला हांग.

कतु : आरे, पासु आगुनं जाम टाकील्ये, पान उठवीतं आन विसारतं थांब, आगु.... आगु करीत मिन्गारा गॅलॉ,

आगु : रंगात आलं, आन गानं बॉलातं, का, " कॉपात आलं रंगात, कॉपात आलं रंगात, गजरं खातं मनात्शा मनात". बाबो, का जालं.. मा माग्श्या मांगे लागल्या कादो... मं या कडं फिरातं त्या कडं फिरातं पान माला निजूस ये नाय. बाबो दोन गानं बॉल ना ??

कतु: गाळी देत.... तुआ आयसा नवरा मारी तें.... तूरंगा आलेंआ... आन माला हान्गाता गानें बॉल गा, लीग्रीई कमी घीत्लोशी तें... आतें यें वारें होडवराडें गा नाय ?? गा अठ्वारोंस रें. तुई बाजू कय खरी नाय.. आतें तरी डॉळ उगड. आतें पोरीयें निरोप तरी यात गा कडूशें. पोरयो खपल्यो गावशो ? तू अहों रंगा आल्या पान तुआ कय खरा नाय? मॅ का हान्गातें, पासु काका आलें, तेंआ पॉराला हातोर घें (पद्रीन हान्गात्यात) गा तुला कळदें आन इ तुआ घॅना कमी हॉयदें. दोन लोक बगीघात आन तुला कुना तरी पोरीओ निरोप येदें, दोनी कामे हॉयघात. दॅवानें विन्वारान कुनाला धाडला नाय. मॅ का हान्गीलें ता आईक नायतें अहों अठ्वारोंस रयाशी बाजू हाय.

आगु: बाबो आतेंस हांग मॅ येनें कॉपात हॉयादो. मरीबाय दरी बॅहलतों नवटाक तोंडोर वाळली, आन खांद्याला तोंड पुहीतेंस तीगाळा तिनें पन हान्गीला, एक कडसातरी फिल्यात घें गा मंग तुला निरोप कॉबडें येघात बग??

कतु : पासु, तुआ काम जाला. कॉपात्शी धास्ती करों नाका, माव आगु तयार हाय. पान आयत्वारें कॉड्यापरा यासा आन कुनाला धाड्दा तोंडों निरोप पॉसतों कर.

पासु : बरा जाला, एक कॉपात मिळालों आगु. पान कुमारी.... कडें जाव. कतुकाको, तूस हांग आतें कुणा घारा जाव कुमारीदो.. कतु : घोशा घारा जाय.

पासु : घोशा घारा जातें सल . घोश्यो आड्वां जालें. घोशाई बायकू बुजीनें विसारला आज अडें बरा यॅना कॅला ता! अरदा काम जालें आन अरदा रॅलें ता तुमॅ पुरा करघा आहां माला वाटातें .

बुजी : का काम काड्लें, ओ माव आड्वां जालें, हांग कां काम हायी.

पासु: कुमारी घ्याशी ओंथा तुम्शा शिशिनला. कुपारीआ काम जालें गा आन कुमारी शोदीतें.

बुजी : कुन हायी? कतु कुपारीओ आगु... गा. आन.... हान्गीला शिशिन याशी नाय, तहों मांगें फिरलॉ. (कॉडला मॅला नाका हा). पासु रीत्या आर्थें मागें फिरलॉ दोन शार आहाडल्यो बुजीला..

पासु : माला माईत हाय बुजी कही आन कून ओथी आन हाय. पान करॅसा का? अड्ल्यो हरी आन गाड्वाय पाय धरी. आतें कडें जावों ? मनात विसार करीत निन्गालों. कुमारी बग्या कुनाआ ओट्योर सडों , या आयला मायला पॉर जालों नसतों तें बरों. या करतान कॉडा फिरॅअंसा. पान फिरॅ लाग्यासास. ओ भोटों होंअं आन माये कुहाटें फॉड्यात. पासु डॉख्यात विसार आलों आन हान्गातें, “मॅ तेंआ शिसोडीश्या फराशी पोरी मरशीलास कुमारी घेंतें! फराशीआस घारा लाम्बों पाय करतें शिसोडीत. आन पासु पॉसातें भाटीतनें शिसोडीत फराशीआ ओट्योर.

फराशी : पासु, आज तोंडभरॉन अहातोंतो, पॉर जालें ना, मंग का, हायी वारी पावशॅरायी अदों शेर. आतें, आंग धॉया ओडी पीली पान बापानें टाप्पी मारली नाय हा, पॉरानें कुहाटयें फॉड्यात. आत्यंतरी कमी कर? बॉल, आडॅपरा कहा का अडें यॅना कॅला?

पासु : आहातूस (आहा ये नाय ना पान बनें बनेंस आहातें), मा जुर्सा काम ओंथा. बाळत इ जालें पान माला धंघाला लाविलें गा. पॉरा बालिटम करें आन कॉपातसा काम जालें, तों भाटीसों कतुकाकाव आगु, कतुओ पॉर..आगु..गा .. तहों मरशीओ बाबा आन सांतूदादी तयार जाल्ये. मंग जमॅधें. यायी मनात मांड्य मांडीलें.

फराशी : पासु, आहा! बरा जाला मा पोरीला एक फिल्यात मिळाला. पोरीला न विसारतास बाबानें मान हालविली आन हा हान्गीला. मनात्शा मनात आहालॉ. बरा जाला आगु तें आगु (मावरा नायतें लोद मावरा) मा काम भागल्याइ गराज माव आगु कुपारी गा ...हाहाहाह: ...सल एकदासों हुटें. मायी मरशी पान वराड्याशी जाले फिल्यात घेंत्ला गा मॅरेंदें कळला गा निरोप येघात.

पासु : आतें हुटलॉ. कुमारी कुपारी मिळाल्यात. फराशीला विसरला, किती वास्ता धाडों बॉल्व्यादो कुमारीला?

मरशी देवळा जावॉन आली गा या बास. “कतु मिनेज नें हान्गीलें, आगु मुंबय जावॉन येदें नव वासता.”

आयतवारें हाकोटे पॉरा बालिटम हाय, पासून अहों निरोप धाड्लों हारोडी. हिनवारय हान्शापरा बोळींजसा टांगा हान्गिलें.

नातालला हान्गीला जकली तयारी जाले. देवळोर फादरला हान्गीलें उद्या बालिटम लाव्यासा हाय. किती वास्ता एवों. तहा फादरनें

विसारला, आन हान्नीला, “पासुपॉर गा पोरी. पासुनॅ तॉड भॉटा करॉन हान्नीला पॉर हाय पॉर. पासु आतें बास कर. अँका वहीत नाव लीव्यासा हाय. म्य विसारतें तोडी मायती दे पासु.

फादरनॅ पॉराई जन्मतारीक विसारली. पासु हान्गातें, माला माईत नाय, फादर हुकुरवाराव दी बगा बावीस दिहाशा आदिसॉ आन तारीख लिवा बास कय हॉअं नाय. मद्रीन्सा नावगाव का? मरशी, शिसोडीशी, फादरनॅ हांगीला : आरे पासु मरशी आखखा नाव हांग. ‘फादर आतें “आखखा कडसा हाडॉ.. आंबं पाडॉन जाल्यात, सापना भरलॉता पॅडेंआ राहित. पिकवॉन विक्लें आतें माव रह निगातें बग’ लिवा मरशी फराशी लुद्रिक.’ आन पद्रीन सा नाव आगु कतु मिनेज भाटी. जाला, फादरनॅ नावे लीवॉन घेटले आन पॉरा नाव कां थॉव्यासा आहा पासुला फादरनॅ विसरला. पासु हान्गातें फादर तुमाला जा आवाडूदें ता ठॉआ बास. फादरनॅ नाव हान्नीला डाम्निक् (दुमिन), सायमन (शिमा), लुईस (लुसू) कुहना लिवॉ. पासुनॅ हन्नीला शिमाव (सायमन) ठॉवॉ. कादो रँ पासु आन आहाता कय, सायमन शिरेनिकार अँथॉ ना येशू बरबोर तहॉ अँ माव पॉर माला मा खांदयोरसॉ खुरूस घ्यादो मदत करदें. फादरनॅ आयत्वारँ हाकोटे १०.०० वास्ता या हांगीला. फादर मँ खॉल्यें, दन्डू, तुळशीअँ पालॉ, शा पात्यो आन आळु लिप्रिया लिप्रिया काडलें तें मँ मुंबय जावॉन येतें ना? फादर आहातें अँ डॉलात डॉलात कहॉ मुंबय जासॉ. फादरला प्रश्न पडल्य???

पासु घारा पॉसातें ओट्योर सडातें तव टँव टँव आवाज आय्किलॉ आन तँआ पॉटात फाळ पडलॉ..मँरँ गॅलॉ इनँ कडॉ घीत्लॉ आन खवळातें कौडीहप्पे रात या पॉरानँ निजॉन दिला नाय मान्दिसाव साला. पयल्या गाडीला जासा अँथा, गाडी सुकली.. शारशा गाडीला गॅलॉ.... उहूर जालॉ.

आयत्वार उज्याडलॉ. पाकी (भूटीबयनँ) आन बनूनँ (दादीनँ) तयारी केली. खाट्योर नवा कुब्याट टाकीला, आन काल हारवान कॅलता घर काहा सापसुप जालता. पॉरा टाव टाव सालुस हॉता. पॉरा आंग धुविला गा नवँ कपडँ पांडा टॉपॅरा, गंजी, शडूडी घायली आन देवळा न्याशी तयारी केली.

मद्रीन ला बोल्व्यादो कुणाला धाडॉ अँ विसार करीत मनीला धाडला कुमारी घारा आन कुपारी घारा धाडला शिमाला. दोगे गेले बोल्व्यादॉ. कुमारी कुपारी आल्ये साडेनव वास्ता. मनी आन शिमा दोगे हान्गातेंत आमदो मद्रीन पद्रीन शा घारा ताता बाफिल्ला आन बर्फी अँथी..... शा पान दिलो... वगळ.

भूटीबयनँ आन दादीनँ कुमारी कुपारी विसारपूस केली.. आले गा, बरे हा गा. कुमारी तुमसॉ काका शिक् जालतॉ तॉ कहॉ हाय. बरो हाय गा. कुपारी तुमँ मुंबय जावॉन आलेआ . कुमारी कुपारी दोगे एका खाट्योर भेवल्ये. काकायनँ अँका मँरनँ फुटलँल्या कपबशीत बर्फी, हळव्याई तुकडी हाडली आन दुहन्त्या बशीत ताते बाफिलते त्यायो शार फोडी करॉन त्योर बारीक मिठा वाटॉन टाकीला. आन दुदात जुरुसा जायफाल वाटॉन टाकीला. गराशीकाकय नँ कुमारी कुपारी खबार घँअँन पुडँ ठविलेल्या वस्तूना आथ लाव्या हांगीलॉ, कुमारी कुपारी नाय नाय कादो करत्या. तुम्श्या नावानँ कॅलँ. ताता फॉडॉन आपू नवा नाता जोडलँ त्याकरतान आतें लाजॉ नाका, कुमारी कुपारी बोयले अहुन्घे, पान गराशीकाकय कय कॅल्या आयकँ नाय. बर्फी घ्या, हळव्याइ तुकडी तॉंडा घाला जुरुसी. दुध घ्या. दोनी कोपे फुटलोत्यें. एकाला कान नॉतॉ पान तहास कुमारी कुपारीनँ सल्ये हान्गाँन वॅळ निबायली. आतें सला, देवळा जादो उहूर होयदँ. फादर पिसाळदँ.

कुमारी गुलाबा फुलावं कट, हिरवा तोकडँआ आथाआ लाउस घालॉन आलती. आन कुपारीनँ तोकडी खाकी तुमन गा तोकडँआ बावळ्याआ सदरा. कुमारी आथा धहडँव हुडक्यात गॉमारॉन पॉर दिला आन कुपारी दोगे ओट्योरनँ निन्नाले, बरबोर नाताल गा दोन बारक्यो लान्यो नळडोयो फुली, पाकुला धाडला. देवळा पोस्ले साडे दा वास्ता. फादरनँ विसारला, पॉरा बाबा पासु करडँ गॅलॉ. आलॉ नाय तॉ देवळॉर. नातालनँ लाजात लाजात हान्नीला मुंबय गॅलँ. यासॉ हाय. फादरनँ पॉरा नाव का ठॉव्यासा ता विसरला. नाती हान्गातें, अँनँ तुमाला कय काल हान्गिलँ ना! नायतँ तुमँस का ठॉव्यासा ता ठॉवा नाव. राती बडबडात ये हान्गातोते शिमन ... सायमन अहा कय तरी. फादर उमजालॉ... फादरनँ मँस्ता आथा एक ताट दिलॉ त्यात मँनवात, पानी, तँल, रुमाल अँथॉ. मँनवात दिली कुपारी आथा आन फादरनँ पराथना केली. तँल लाविला, पॉरा डॉखॉरनँ पाणी घ्यायलॉ आन आमेल डोमेन कय कॅला. पॉरानँ टयाव टयाव करॉन आखखा देऊळ डोखॉर तुकिला. पॉरा डॉखा पुहीला आन वेदीआ पुडँ ठॉइला आन कुमारीला हान्नीला, ‘कुमारी, तुमँ तुका पॉराला. कुमारीनँ वेंग्यात घीत्ला आन आमेल घारा आले. आंगळ्यात हाउनँ गोल कौलात

आग हाडॉन त्योर इशाद टाकॉन धोरी केली, त्योरनं पाय टाकोन घरात खिरले. पासुई मुंम्बय घारा आल्ली.... ऑ तयार हॉऑनुस... सगळा जाड पाताळ बॉल्या लागलं.... पासुनं मटन हाडलोता आन तेरशीदादीनं जानु गराशीकाकयनं लागॉन हिज्विल्ला.. वास कय लिकं नाय. रॉट्यॉ, सानने, फुगं केलतं. पुना दॅवळातं आल्योर कुमारी कुपारिऑ मानुसार जालॉ. १२.३० जाल्यात, जिवान तयार हाय. कुमारी कुपारीला हाक मारली, सला हातोर पानी घाला, जीव्यादो जालं. आगु कुपारीऑ वेळ जाले जुरुसी घ्याशी हाय, पान हान्यासा कुणाला. पासु आलॉ, आगु कुपारी अडं या मिन्नारा, मुत्या जाश्या निम्ताण, घोट मारा बास मुक्काय. आन पासु रंगात आलो. ई आमशी बाव गा, तडे धंदॉ करत्याव. ऑ मा काका गा त्यान आमसा जमता हाय. भुटीबयनं अँका पशंडीत काळजी आठी, अँका ठँम्बाल्लेंल्या पशंडीत डुकरा इंधाल आन अँका पशंडीत बकच्या मटन. जकला हाडॉन पँतुलोर ठविला. कुमारी कुपारी लाजॉ नाका हा. घ्या घ्या. दादीनं बशी मीनं रह गा काळजी आठी दिली आन पाव, फुगं गा सान्ने दिले. तँआ खपातं तवूस भुटीबय आली आन उल्कीअँय धान दिला, तुमादोस कॅल्यँ गनाय. दोगावं मानुसार जालॉ जिवान जाला. तहे आमं जीव्यादो बेहेले. पासुनं गावठी हाडॉन ठविल्ली. गव माहनाई घटली आन रंगात आलं अडूशो तडशो बात्म्यो काडीत जिवान बँहँला. सब्बान खॉलॉरूस जीविले. मजा आली. दॉपारसा का कॅला पुना तातं बाफिले आन कुमारी कुपारीऑ मानुसार कॅल्यॉ. कुपारीनं बारा रुपय पॉरा डाव्या मुठीत टेकीलं. तहास कुमारीनं पान टायलीनिशं दा रुपय पॉरा उजव्या मुठीत घायलं. आन दोगे निग्या लागलं. काकायनं आठोन कॅली, कुमारी कुपारीआ पदरा कां बांध्यासा? दादीआ पेटीमीनं लाडू ठोविल्यात, तँशं कुपारीला एकवीस गा कुमारीला अठरा पोण्या हुडक्यात गाठ बांदॉन द्या. दोगाई सोय जाली आन निगाले. वेहीपोत कुमारीला पॉशव्या मनी ला धाडला गा कुपारीला पॉस्व्यादॉ पासुस गॅलॉ. पासु हान्गातं अँकादासॉ हुटलॉ. बालिटम जाला झकास.

हॉमावारं हान्शापरा नाती आन सायमन (पॉर) दोगाना घँवॉन पासु हारोडी पॉसलॉ. आतं मं कय लवकर या नाय, पासुनं हँआला खुनाईला आन डॉळं मारलॉ. हँआनं पेटी फटीत लीक्विल्ली ती बाटली काडली आन घोट घोट सुखाला घेटली आन पासु रस्त्याआ लागलॉ.

बाळ येशुई कुरूपा

"मुंशी प्रेमचंद" स्टाईल कादोडी लघु-कथा - सँबी परेरा, भाटी नानभाट

पाते रात्सॉ वखत. मिंगारसॉ कुडाव दरवाजॉ उघडॉ ऑथॉ. मस्त वारा येतॉता. कोसूला ढारादूर नीज लागलोती. ओहरीशा कौलामिनं घायलेल्या काशीआ तुकड्यातनं आख्या घरात सांदना पडलॉता. कुनाइ तरी भय गॉठ्यात हांबारतोती. माळोर उंदराव पकडापकडी खेळ सललोतॉ. अँ आवाज रॉजशंस. या आवाजाय घरात कोसूइस का कुनाइस नीजमोड हॉअँ नाय. ते नहलोशे तँ आलोखत नीजमोड जालोशी.

घरसा जकला लोक घरातूस हाय. मंग दरवाजँआ बार इ कुन उबी रँलँला दिखातं? ऑड्यापारा कुन बायारसा माहनू कादो यासा? धोतिन नाय तँ हडळ हायदेआ? धोतिन नातँ हडळ खँप्पनं घारापोत आलँला तिनं कुनादरनं अजून आयकीला नॉता. इ भूतूस हायदँ बवतेक ! कोसूनं खाट्यातनंस भूताय पावले उलटँबिलटँ दिखात्यात गा बग्यासॉ प्रयत्न कॅलॉ. आंगळ्यातशा खांबोर शाळीसाऑ पिवळॉ बल जळतोतॉ. तँआ बलसॉ उजेड गरूले करीत करीत दापुडशा दरवाजँआ खालशा फटीतनं घरात येतोतॉ. ओट्योरशं तँ दोन पाय गरूले करीत येणा-या उजँडाला अडवितोतं.

कडेतरी लांब मांजरीआ खँकाट पडल्याव आवाज आलॉ. कॉलॉ एकदा कॅकलॉ, दोनदा कॅकलॉ अन मांगोमांग कुत्रे भॉखँआ लागले. भॉखता भॉखता एक कुत्रा रडँआ लागला. कुत्र्याआ रड्याय कोसूआ आंगोर काटॉ येतं.

जून उगवालँ तरी पान्याव कय पत्तों नाय. गरमी ओडी की बॉल्या नाका. पन कोडी जरी गरमी अहली तरी कोसूला आंगोर पागुन लागतँस. पागुनाकरता घँटलँला बाबाआ पोल्या डॉळ्याहरी घॉऑन कोसून डॉळँ मिडकीलँ. पन् ओट्योरशँ तँ दोन पाय कय कँल्या डॉळ्यापुडशे जादो तयार नॉतँ. मंग ती कड्या फिरली अन् नीज्यासॉ प्रयत्न क-या लागली.

तुमे डॉळँ मिडका गा मिकडा, एकदा शेत पडलॉ गा पडलॉ, नीज उडली ती उडली.

कोसूआ ऑडँ-या डॉखँआत हजार विसार या लागलँ...

गावड्या दॉस्ताला भय बाळग्या दिले तँअँय गँल्या मयनँय पैशे द्याशे हाथ. पन तॉ अहॉ पातेरातसॉ पैशादो यासॉ नाय.

तँला कय पैशाइ अडसन आले हायदँआ?

मरशी काकयशी गाय वेयोर आलती. तिनँ पॉराला कदो बॉलव्या धाडलँ हायदँआ?

कडे आगाय-नंदाखाला नाय तँ इमळोर कुन मँलँ हायदँ अन् कळव्या आल्यात हायदँआ?

वयनीऑ राजू काल मामारा गेलतॉ, तॉ निजँ नाह्येदँ, रडातँ हायदँ भुगून त्याला परत घिती आल्यात हायदँआ?

नवरी-दादयला तिआ हाऊनँ हांगिलता 'मँ मेली गा भूत होऑन तुआ मानगुटीओर बँहँनँ.' इ त्या डोकरीआ भूत नवरी-

दादयला शोदीत आलँ हायदँआ?

कोसूला कय सुशासा रँला. पराथना करँआ लागली, तँ पराथना पन् सुश्याशी रेली. कॉनाडात मावलीआ पुडँ पराथनेआ

कागात अन् जुना बायबल होता ता काडला. कौलामिनँ घायलेल्या काशीआ तुकड्यातनँ अँना-या सांदन्योर बगिला.

कागात तँलाय भिजलॉता. बायबल उंदरानँ कड्डॉन कड्डॉन हुट्टा कँलता.

कोसू परत आली. दरवाजँआ खालनँ अँना-या उजेडात त्या दोन पायाव ऑळॉ अजून दिखातोतॉ.

उंदरानँ कड्डीलँला बायबल ताहास हातात धरॉन, रक्षक दूताइ पराथना बॉलात बॉलात कोसूनँ हिम्मत करॉन हळूसकन

दरवाजॉ उघडलॉ.

तिनँ बगिला, ओट्योर पांडा नववारी लुगडा नेहलेली, माथा मॉकळा होडलेली एक बायकू लुगड्या पदरात साऊळ

घेऑन उबी ओथी.

कोसूआ आथापायात बाडूक आलँ. बोल निंग्यासॉ रेलॉ. घसॉ हुकलॉ, हो लागलॉ. आंगाला कापरी फुटली. ऑड्यात ती

बाई बोयली

... कोसूआ तुला हाको कोड्यो द्याशो! आज रमँदसॉ पयलॉ वार गनाय. मँ नवस बोयलँ. भीक मांगॉन, मॉकळ्या माथ्याय

सलात येनँ.... एक मुठ साऊळ मा पदरा टाक अन् मा बरबर येता तँ सल. ऑड्या लांबसॉ पल्लॉ. तू हरी आली तँ बरा

हॉयदँ !

टोपी घायली – एडवर्ड डिसोजा, सोजआळी

आपलॉ आगू मिजँ आखळ्या फरगोजीत नावाजलँलॉ. जहा तँआ मन भॉटा ताहास तँआ कुटूम. परमीसरानँ आगुला भर भरॉन दिलँ. जमीनजुमला पन ऑथा. शार बाहा. आगु, देगु, शिमु आन पेद्रु. शार बेनी. कती, दुमी, बाजी आन फरशी. शार पोर. दुमिंग, पावलू, इयाव आन अंदन्या आन दोन लेकी इमा आन गराशी. आगुअँ पॉर मिजँ घरायो शार मेडी. जकले वराडॉन मार्गाला लाग्लोते. पोरेटारे लानेभोटे सब्बान जमले तँ बी कुना पय पावन्याला बोलव्याशी, हाक द्याशी गरज नाय पडँशी ऑडा भोटा कुटूम. खातापेता आन आनंदी घर. सुखादुखाला जॉ तॉ उबी. आगु जकल्यात भॉटॉ भगून घर तँआ हांगन्यानँ सलँसा. अडल्यानडल्या माहनाला मदत करँदो आगुनँ कतँ नाय हांगीला नाय. तँतँन तँला फरगोजीत मान. पावनँआ घारा कडे गँलॉ आलॉ तँ तडशा मँदँरशा लॉकाइ खबार घँसॉ.

आगुआ वय जाल्ता पन भाटात काम करतोंतों तें दिखातोतों कडाक. एक दी आगुआ आंग तापल्यागत जाला. दोंपार तिपार भाटात काम कॅलें तें तब्बंत तापले अही मनाई समजूत करॉन आगुनॅ त्योर लक्ष दिला नाय आन घारा कुनाला बोयलॉ नाय. हळूहळू आगुइ खावटी कमी जाली. वाडलॅला घशातनॅ उतरात नॉतों. पन आगु मॉडक्याहरी पान्याव घोट घ्यासॉ आन ताहाबाहा जिवॅसॉ. अंदन्यानॅ एक दी विसारला, ‘बाबो, तु पयल्या हारकॉ जिवा नाय, कय बरा करी नाय गा का?’ ‘नाय नाय, आतें वय जाला. खावटी कमीस हॉअॅशी’ आगुनॅ वॅळ निबावॉन निली. एक दी आगु भाटातनॅ घारा आलॉ आन पायरीओर सडातें तव तॅआ छातीत कळ मारली. आगु तडेस फलाटीओर बॅहॅलॉ. पॉरांना हाक मारली. डॉळंतनॅ आहू आलें. पोरे रॉजशे येत्यात तहे आले आन बगीत्यात तें का... आन मंग बोंबोहाको सुरू जाल्यो. घरशें, मॅरॅरॅशें हिंदाळें काडलें. गावागावात, पयपाव्ना, देवळा फादरला हांग्या माहने रवाना जाले आन आगु घारा लॉकाइ रांग लागली. आगुआ पॉराइ काकांना-बायांना विसरॉन आगुआँ दी (हातवॉ) करॅसॉ ठरवीलॉ आन पयपावना, गावशा लोकांना ताहा हांगीला.

हातवॅआ दिहा हाकोटशे जकले मिस्साला गेले. खाश्योर भाटातशे फुले टाकॉन खास हज्विल्ती. मॅनवाती लाऑन खाश्योर पराथना केली. बेजीमताऑ पानी टाकिलॉ. आन जकले घारा आले. घारा आल्योर पन पराथना जाली. शा-पानी जालॉ आन लोक रस्त्या लागले. ११ वास्ता आगुआँ भॉड्रॉ नातू गावात आवतान द्या गॅलॉ. लोक जमला माकून एकदा जिवान बॅहॅशा आदी पराथना जाली आन बायको पोरे जिव्या बेहेले. गव माहना करता खास ‘पिवरशी सोय’ ओथी. आहात-खॅळात जीवने आट्पाले. जावाय लॉकाइ घरशे काडलॅलें हिंदाळें टांगवीलें आन मंग घरशा लोकां डोख्योर टोप्यो घायल्यो. आतें सब्बान लोक हिंदाळ्यात आन बाकोर बॅहॉन आगुयो आठोनी काडॉन त्याबद्दल मनात अहलॅला प्रेम बॉलॉन दाखड्या लागले.

(पयल्यानशा काळात गव माहनाव पॉशाक मंजॅ पोन्त्या, पांडा सदरा, कब्जा आन डोख्योर तांबडी नातें काळी टोपी. घरात मरान जाला गा गव माहने टोपी काडॉन खुटीओर ठवेशें. डोख्योरशी टोपी काडना ई दुख झाल्याई खून होती. मंग हातवॅआ दिहा जावाय मंडळी जिवान जाल्योर गव माहनांना टोप्यो घाल्याशे. आते टोपी रेली नाय भगून इ रीत बंद जाले)

बय - विजू जे. वाझ, दारसॅंग

धामधूम सललें, आखखॉ गाव जमलें, पै-पावने सगळें आल्यात. बंगल्यापुडें भारी भारी गाड्यो उभी हात आन फादरशी वाट बगातें, एकदासॉ फादर आलॉ, घरातशे जकले बार आले, ती आन तॉ, दोगे झगमगटात दापुडें आले, फादरश्या हातात हात दिलॉ आन कार्यक्रमाला सुरुवात झाली.

फादरनॅ विसार कॅलॉ, जकले दिखात्यात पन घरासा एक माहनू दिखें नाय, हातात लुजार घॅऑन खान्द्योर पांढरॉ हुडकॉ टाकॉन हाकोटे पासश्या मिस्साला रॉज यॅनारी बय कडें हाय? फादरनॅ हळुस तिला विसारला, ती हांगातें, फादर आमशे सगळे व्हीआयपी लोक याशे आन माये पावने भोटया घरशे, आमश्या स्टेटस सॉ प्रश्न हाय भगून बय जुन्या घरात रॅतें, तिला हांगीला तू तडनॅस बग.

फादर का समज्यासा ता समाजलॉ, फादर सरळ जुन्या घरात गॅलॉ, बय तडे लुजार घॅऑन प्रार्थना करीत बेहलोती आन मावली दरी पॉर, ऑबाय आन नातवंडे सुखी रेवो अही प्रार्थना करतोती. फादर विसार करीत बार आलॉ, ओबायला हाऊ पा नाय, हावू पॉर ऑबाय करता प्रार्थना करतें, इ कुहनी संस्कृती. रॉज मिस्सा, पवित्र आत्म्यायी प्रार्थना, देवळात, समाजात पुडें-पुडें, ऑ जकलॉ मान, गर्व याव का फायदों ?

कुपारी लगीन

१. हिनवारसॉ दी.

उजाडलॉ दी हिनवारसॉ, दी ऑथॉ तॉ मांडवासॉ,
तयारी सालू जालती लग्नाआ आदीशी,
आन धावपळ उडालती वरमायशी,
रसत्योर उबे ऑथें गवमाहने,
तौरान बांदीला नवरेंआ भाहानें,
घरात गर्दी जालती पावन्याई,
अन नवरेंआला घाई जालती लग्नाई,
आंगळ्यात मांडव बरॉ सॉबातोतॉ,
ओट्यावर बॅहॉन नवरॉ नवरी आठोन काडतोतॉ,
साडे स जालें हांनशापारशं,
बाजें वालें ऑथें करास कंपनिशं,
वरमायश्या बाजूला लोक ऑबडा,
तीनें नीहीलता तांबडा लुगडा,
वरबाप तें पोन्या टोपी कब्जा मीनें हजलॉतॉ,
वरमाय हांगडॉ तॉ पन सॉबातोतॉ,
नवरॉ शॅरवानीत दिखातोतॉ बो भारी,
वख्ता वख्ताला मोबाईल वरनें नवरीला फोटो धाडी,
बाजें वाजवितोतें करास कंपनी वालें,
मांडवात नासातोतें आखेंअं गाववालें,
वखत जालतॉ आएज घ्याऑन जादो,
बायकांशी गर्दी जालती मांडवाबायार उभी रेंआदो,
खीसॉ खाली जालतॉ नवरेंआ भाहासॉ,
नोटयो आख्यो दिलत्यो शंभरश्यो,
पॉसलॉ एकदासॉ आएज नवरी घारा,
अन बरा वाटला वरमायला,
रांग लागलोती भोटी जिव्यादो,
जकल्याना पावोता बकन्या मटन खादो,
गावाशें पॉर नासातॉतें अकरा वाजेंआ पोत,
करास वालें वाजवितॉतें बाजें थकेंआ पोत,
हिनवारसॉ दी बरॉ भरलॉ, नवरेंला आयत्वारसॉ रंग
सडलॉ...

२. आयत्वारसो दी

उंगावलॉ आयत्वारसॉ दी,
नवरा नवरी ऑ लग्नाऑ दी,
नवरॉ सॉबातोतॉ काळ्या कोट मिनें,
अन नवरी सॉबातोती पांड्या गाऊन मिनें,
लगीन लागला देंवळा मिनें,
आशीर्वाद मिळालॉ फादरांदरनें,
दोगेपन लग्ना गाठीत बांधले गेले,
दोन जिवांशे एक जीव जाले,
हाकोटसॉ प्रोग्राम जालॉ नवरी घारा,
आतें जकले लागले नावळी तयारीला, हांशापार जाली,
खरी मजा आतें आली,
अरबी, मद्रासी, कोळी, बंगाली,
जकल्याई कपडेस घायलते लय भारी,
डॉन शा गान्योर जकलेस नासले,
वाजवॉन वाजवॉन बाजेंवालें पन थकलें,
नवरी खूप सॉबातोती,
अन वरमाय खूप उडातोती,
नावळ नवरेंश्या मांडवात आली,
आणि प्रोग्रामला सुरुवात झाली,
प्रोग्रामला आलता राज घरण्यासा रूप,
प्यादो ऑथें बकन्याव सूप,
नवरी नवरेंआइ जोडी सॉबातोती,
आज त्याई मनोकामना पुरी जालती,
हळूहळू लॉकांशी गर्दी कमी झाली,
मांडवाई अर्धी जागा खाली झाली,
धावपळ आणि आनंदाआ रूप आला आयत्वारशाला,
अन अखेर नवरी मिळाली नवर्याला.

- मॅलिसना मायकल तुस्कानो, घोहाळी, नंदाखाल

पोपट - फ्रँक डॉ. मिरांडा, उमराळे

देवळा घाट वाजॉन बरॉस वखत जाल्लो. दुनिया काळोखात बुडलोती पन हाल्ली शिमा घारा निग्यासो कय बेत नॉतो. जकला हिवार आन भाटे खाली जाले पन शिमा हाल्ली भाटात खप्नॉस होतो आन शिमान हरी घॅटलॉता बस्त्यावला. दि मावाळलॉ गा बस्त्यावला बरोब्बर सात वास्ता गावठीयो पयलॉ ढोस, आठ वास्ता दुहरॉ आन दोन ढोस मिने बस्त्याव आडवॉ जालॉ नायत नऊ वास्ता तिहरॉ ढोस, पन आज आठ हॉत आलें तॉपोत बस्त्यावशा तोंडा कय लागला नॉता.

"शिमा, तुला घारा कुन विसारता हाय गा नाय? रात अडॅस काड्याशी गा का? मा आंगला कापरी लागली बग," डॉखा खाजवित बस्त्याव बोयलॉ. "ऑ शेवटसॉ वापॉ रेलॉ तॉडॉ खपवितें, मग निगॉ," दांड साप करीत शिमा बोयलॉ. "कॉपात तू कय केसर लाईलें गा का? पालक गनी. या मायशीमारी तें जुडीयें २ रूपय देत्यात. त्यामिनें मा पॉराला सनं पन येत नाय," पालकाई जुडी टोपल्यात भरॉन बस्त्याव बोयलॉ. "२ रूपयशें सनं तू पोराला पुरात नात मंजें तू पॉर उस हाय गनी गा घॉड्या पिल?" मस्कारित शिमानें विसारला. "जा हायदें ता; तु यें गा मं निगॉ?" बस्त्याव अतें जाम वैतागलॉ. "कोपात आज अमावशा हाय." शिमा बोयलॉ. दोगी पन जाम घाबरे हॉतें आन अतें अमावशा हाय इ कळताबरबर बस्त्यावशी जरा जास्तीस फाटली. एकदासा हिपना खपला आन जोडी घारा या निगली. "उद्या हाकोटें यासॉ गा तू?" शिमानें विसारला आन बस्त्याववर बगिला. पन बस्त्यावनें पुडें कय तरी बगिला आन गप बॅहलॉ. "का जाला?" शिमानें विसारला. "पेट्रू हॅतात बग ना रें, ती कुण उबी हायदें," बस्त्याव बोयलॉ आन शांत जालॉ.

सांदना नॉता बगुन बस्त्याव शिमाला का दावडतें ता बग्या जरसा भारी पडला पान जिगळा शिमा नंदन्या ती पडली तिगाळा शिमाईपन तोडीस टरकाली. "हेलन नायदें गनी कॉपात?" बस्त्याव बोयलॉ. "कुना गाई? आज बी अमावशा खराब दी गनाय. मागशा वहरा आपल्या देगुआ नवरी आंगात आहास कय खिरलॉता आन तिला कडें-कडें नाय फिरविला तिनं," शिमा बोयलॉ. कडें-कडें फिरविल्ला मरीला?" बस्त्यावनें बारक्या पोरा घत विसारला. "तुआ बाबा **त," बस्त्यावसा आख्खा डॉखा हाल्लें ऑड्या जोरायें टापरी मारॉन शिमा रागायें बोयलॉ. "सल लवकर," शिमा बॉलॉन पुडें सल्लें जालॉ. "तू डॉखा फिरला गा का? आपल्या आंगात आली तें का कन्यासा? आपुन त्या पक्षा बिदितनं जाऑ सल," शिमाऑ हात खेचीत बस्त्याव बोयलॉ. "पालका जुडीला २ रूपय तरी येत्यात पन तू डॉख्याला कुन रूपय पन द्यासा नाय. वॅड्या इ** हाळा," शिमा भडकालॉ आन पुडें सल्लें जालॉ.

अह्या दिहा बिदितनं जासा मंजें भुताला आपल्या आंगात आमंत्रन द्यासा ई बस्त्यावला माईत नॉता हायदें कदाचित. या बिराड एकदासा पेट्रू हॅतामरें आला आन अतें दोगी जाम घाबरले. बस्त्यावशा आंगला सरसरें घाम फुटलॉ. पांड्या साडीशी बाई अजुन तडेंस होती आन हात पसरलॉतें. अतें कय तरी गडबड हॉनार ई दॉगांना उमजाला. "एक-दोन-तीन.... बॉलॉन बस्त्यावनें धाव्या सुरवात केली आन त्या मागोमाग शिमानेंपन. दोगी बरेंस लांब आलें आन शिश्या झाडाखाला उबी रेऑन त्या बाईओर बग्या लागले. ऑड्यात त्या बाईशा मरें उबी रॅलेल्या कुत्र्यानं ती खाला पाडली. "या बा झ** रे, आरे बस्त्याव बैला ती हेलन नोती ना काय ता भुजगावना हॉता भुजगावना. भागात कावळें येत्यात आन भाजी खात्यात त्यांकरता लाईलता," शिमा जाम आहात बोयलॉ. "या पेट्रू मायला, उद्या मिसाला भेटुंदेबास घॉकॉ देतें बग बास, यानें आपलॉ "पोपट" केलॉ रें," बस्त्याव बोयलॉ आन शिश्याखाला आरामात बॅहलॉ.

रोटी, सुनिल और स्पीडब्रेकर – सचिन मेंडिस , जापके

काल घारा गॅलों तें समोर गराम गराम शा आन तळनाई रोटी. नाय लगनं नाय कय सॉहळें, पन कुपाच्याला रोट्यो काडेंदो कय कारन लागतें गा? बॅहल्या जागी मॅ ४ जाग्या लाविल्यो. मॅ विसारला तें कळाला गा मराडीशा मावशी घरनं रोट्यो आल्ल्यो. मावशी अमॅरिकेला गेलती तडनं कुहनों तरी 'लॉ कोलेस्ट्रॉल' पीठ घॅऑन आलती. घारा डॉक्टर अहलॉगा ऑ प्रॉब्लेम. असो, मा तॉडा लागली ना, ता बस झाला. मम्मी हांगातें ५ रोट्यो पहरावशा सुनीलला दिल्यात अन पॉशव्या हांगिल्यात. रोटी खादो बरी रॅ, पन वाटनी पॉशव्याशी मंजं रोटीमिनशा तॅलाहारकीस कटकाट. मॅ विसार कॅलों यो वाटनीयो रोट्यो मॅ खातें अन उद्या सुनीलला समजाऑन हांगातें. पन कुपारी सातबारों फिरविदें पन 'तळनाई रोटी' अन 'वालाइ भाजी' या बरबर गद्दारी नाय करॅसों. अन सुनील तें रोट्याओं वॅडों, त्याई वाटनी पोसली पाय. मॅ सुनीलला फोन लाविलों आन हांगीला शा करॉन ठव मॅ रोट्यो घॅऑन आलों.

मम्मीनं प्लास्टीकशा काळ्या पिशवीत ५ रोट्यो घालॉन दिल्यो. आतें मा बुलेटला डिगी नाय तें तहिस ती पिशवी मॅ हॅडलला टांगविली अन गाडी बोळींजनं नंदाखालला हाकिली. एक तें बुलेटसॉ ब्रेक कमी लागतें अन वरती रस्त्यात अॅ ऑजलॅलॅ भॉटॅ स्पीड ब्रेकर टाकील्यात. त्या स्पीड ब्रेकरशी लांबी रुंदी उंची बगीली गा टाकनारों 'आडसळ' हायदें इ मॅ अनुमान काढला. (मा कय सुकलें हायदें तें बी बरा नाव सुसवा). मॅ वर खाला वर खाला करीत जे पी नगर मार्गे पहरावात एकदासों पॉसलों. बवतेंक पॉटात शा आनी रोटी पक्के वितळल्यात हायद्यात. सुनिलशा आंगळ्यात पॉसलों तें सुनीलशी नवरी आथात टोपला घॅऑन उबी. अरे माइया देवा, मॅ विसार कॅलों जेमतेंम ५ रोट्यो हाडल्यात अन इनं जाम होस केलेली दिखातें. मागोमाग सुनील आथात शा शे २ कपे घॅऑन उभी. सुनील हांगातें, 'मेंडिस, रोट्यो कडे हात.' अरे माई खबार घ्याशी हॉडॉन पयली याई रोट्याई सवकशी (उतळी ई कुपाच्या DNA मिनेस हाय). मॅ हॅडलला लाविल्ल्या पिशवीला हात लाविलों तें पिशवी पतिंगा हारकी हुरातें. मला घाम फुटलों. बगीतें तें पिशवीला पन घाम फुटलें. वाटला पिशवीला पन गर्मी करतें हायदें गा का? नंतर कळाला कय नाय, पिशवितनं तॅल टपकातें. माला कळाला रोट्यो अगोदरूस टपकाल्यात. रस्त्यात गेम जालतों. मॅ सुनीलला हांगीला 'सुनिल, तू होस केले रॅ पन रोट्यो रस्त्यात पडल्यो वाटातें'. मॅ ऑडा बॉले बस तें सुनीलशा नवरीआ आथातनं टोपला आन सुनिलशा आथातनं शा सा कप धपकन खाला पडला. का कुना हांगों माला टोपला भरलेल्यो रोट्यो आंगळ्यात गाडकुलीघत पळताना दिखल्यो.

ऑड्यात सुनील सॉ पॉर ओट्योरनं बोयलों, 'सचिन अंकल, तुमाला नंदाखालसों रस्तों माइत ऑथों भगुन तुमं जेपी नगरनं टर्न घॅतलों, बवतेंक रोट्यो सरळ आगाशी रोडला गेल्यात हायद्यात'. मॅ तेंआ तोंडोर बगीला. तोंडात गाळ आलती पन सुनिलसों तापाट स्वभाव माला माईत ऑथों भगुन मॅ गाळ तहिस तोंडात गिळली. सुनिल मान्या तयार नॉतों. हांगातें 'यात कय तरी राजकारन हाय'. अडे राजकारन करॉन माई होस पुरले अन माला माईत हाय की पिशवीशे माये ५ नगरसेवक वोटिंग हॉअॅशा अगोदरूस पडल्यात. मॅ सुनीलला हांगीला, 'खॉटा वाटातें हायदे तर मा मांगे भे अन सल'. माला वाटला सुनीलनं विषय खपवें पन यानं गाडीआ मार्ग पाय टाकीलों. आतें इलाज नॉतों. आमशी फटफटी उरफटी निगाली.

जेपीनगर ये तो बगितें तें पयल्या स्पीडब्रेकर पा एक कागुळों पायात रोटी धरॉन सोशीअॅ कडूडीतें. मॅ सुनिलला हांगीला तडे बग एक नगरसेवक हापडलों बघ. कागुळ्यानं आमशोर बगिला अन फुर उडालों. सुनिल शिडलों, हांगातें या कागुळ्या आयशा नवरनं रोट्यो धाडल्योत्यो गा. ता आयकॉन माला सुनिलशा नवरी आथसा टोपला आठवाला. सुनिस सों का दोष करॅसों कुना पन नवच्याला राग अॅनार. आमं पुडें निगाले. गिअर बदलें तें दुहरों स्पीडब्रेकर आलों. सुनिल बोयलों, 'अॅ ब्रेकर जुळें जन्मा आल्यात वाटातें, सगळों वॅड्यावं कारभार'. माला कळालोंता ई रोटीआ दुख हाय पन तोंड उगडला तर मा पाठीत येदे. सुनिलनं अडेतेडे नंदार मारली तें बाजूशा गटारात एक रोटी तरताना नंदच्या पडली. सुनिल बोयलों, 'ती बग

हापडली'. मॅ हांगिला, 'घरनें गरय घॅऑन येव गा.' सुनिल का उमज्यासों ता उमजालों. आमॅ पुडे निगाले. बोळींज सों टर्न ये तव स्पीड ब्रेकरसों भॉटों भावजी लागलें. आमॅ दोगु त्यावरनें आपटाले आन बाजूशा झाडामरै पोसले. बगीतें तें का? तिहरों नगरसेवक (रोटी) फांदीवर गाव्या लागलें अन तों आख्खों मुगल्याई वेंग्यात घॅतलें. 'या मुगल्या सॉकाट जाला तें,' सुनीलनें मुगल्याकरता प्रार्थना केली. मॅ कय बोयलें नाय. ३ विकेट पडलेंत्यो. 'सुनिल पुडें जासा गा वळेंसा, मॅ सुनिलला घाबरातुस विसारला. नाय ५ ई रोट्याव हिशोब लागलें पाय, यात कय तरी राजकारन हाय. आयला, आतें याला का हांग्यासा. एक तें ऑ तापट वरती स्वाभिमानी. मॅ हांगिला सुनिल, तुआ पॉर हांगातोतों तें आपुन आगास रोडला जाय गा? दोन त्या वाटेला गेल्यात हायद्यात. सुनिलनें मावर डॉळें भॉटे कॅलें. मॅ माव हिसाब सुकतों कॅलतों.

जाला, आमॅ भंडारआळी पार करॉन बोळींज हॉपारा रोडला लागले. नॅमकॉ राम मंदिरासमोर उस्सों स्पीडब्रेकर. 'आयला या महापालिकेनें देवाला पय ना होडला ता रॅ,' मॅ सुनिलला हांगिला. आमॅ गाडी थांबविली अडे तडे नजार मारली. रोटी कय नंदच्या पडली नाय. बाजूला खांबाखाला एक कुत्रा जाम आहातोता. माला डाउट आलें पन कुत्र्याला कहा विसरेंसा. पन कुत्र्याआ तोंडाला तॅल दिखातोंता. मॅ सुनिलला खून केली. सुनिलशी हीर तापली. वेडxxxये साले, सोर येत्यात तिगाळा निजात्यात अन आतें बरे जागे रेल्यात. मॅ सुमडीमिनें गाडी सुरू केली. ४ नगरसेवक हापडलेंतें. आमॅ पुडें निगाले अन १० फूट पुडें जाय तें रमेश वकीलशा आंगळ्यासों स्पिडब्रेकर आलें. सुनिल मागें ऑथों. थांबण्याशिवाय पर्याय नोंतों. आमॅ अडे तडे बगीला. तळ्याबाजूला २ मांजरीआ कसका पडलेंता. दोगामिनें १ रोटी ओळख पटवण्यापलिकडे मार खातोती. माला रोटीई हालत बगॉन नेल्सन दमेलशा गोष्टीसों कळ्याव काळों सुंबिल्लेंलें लाडू आठवालें. 'अडे पासर अहीलेंशी तें यांशे डोखे फोटलेंशे,' सुनिलनें प्रेमानें मांजरीवर बगॉन हांगिला. आमशा ५ व्या रोटीऑ शोध लागलेंतों. तहा बगीला तें रमेश वकिलशा आंगळ्यात आमे केस हरलोते. माला समाधान या ऑथा गा मॅ राजकारन कॅला नाय ता मॅ सुनिलला डॉळ्यादेखत सिध्द कॅलता.

मॅ सुनिलला हांगिला आतें आल्यास बोळींजला तें घारा शा घॅ सल. सुनिलनें मुंडी हालविली. घारा पोसले अन मम्मीला शा करॅआ हांगिलें. मॅ सुनिलला रोट्यो द्या गॅलतों अन सुनिलला घॅऑन मॅस घारा आलें ई मम्मीला कय उमजाला नाय. सुनिल शांत ऑथों, बवतेक मनातशा मनात स्पीडब्रेकर फोटतोतों हायदें.

मम्मीला विसारला 'एखादी रोटी हाय गा' तें मम्मीनें 'मालास रेली नाय' अही कम्पलेंट केली. मा तोंडाला रोटी लागलेंती पन ऑ डबलसीट हाडलें तेंआ का करॅसा. ऑ हुक्कॉस जाय ई माला कळला. सुनिल शांतस ऑथों. जेपीनगर शे स्पीडब्रेकर मनातशा मनात जाग्या लागलें हायद्यात याव माला अंदाज आलें.

मम्मीनें शा कपात वाळ्या लाविलतों बस ऑड्यात माई लेक आली. 'डॅंडी, मम्मीनें शिशीन वयनीच्या घरी रोट्या द्यायला दिलेल्या पन ते सगळे दमनला गेलेत अन परवा यायचे'. मॅ सुनिलशा तोंडोर बगिला अन सुनिलनें मा तोंडोर. मॅ पोरीशा आथातशी पिशवी मा आथात घेतली आन सुनिलशा हातात दिली. सुनिलला दमन पावलेंता. मॅ हुटलेंतों. सुनिलनें शा तोंडाला लाविलें. मॅ आतमिनें जाऑन कापडी पिशवी हाडली अन रोट्यो त्यात टाकील्यो. पुन्ना रिस्क कून घॅतें. रोट्यापेक्षा सुनिल उनॉ.

राती सुनिलसों वॉट्सअँपवर मॅसेज आलें. बवतेक अर्ज ऑथों. मॅ वाशा सुरूवात केली,

'प्रति,

आयुक्त

वसई-विरार महानगरपालिका,

विषय: स्पीडब्रेकरमुळे झालेली नुकसान भरपाई मिळणेबाबत'

मॅ विसार केलें आयुक्त सतीश लॉखंडेला बहुतेंक आतें रोट्यो काड्या लाग्यात.

तिथी वार आन कुपारी ... – शिमा लुद्रिक, आगाशी

२४ ऑक्टोबरशा (ता बी २०१५ शा) आय बेट या कुपाऱ्याआ फेसबूक ग्रुपवर भाटीतशा सॅबीशा बर्थडे पोस्ट वर एकान हॅपी बर्थडे कमेंट केली, आन मंग मांगसा, पुडसा, वरसा, खालसा न वाशीता खूप जनायी हॅपी बर्थडे कमेंट केली. आन त्यातनेस मराठी कॅलेंडर नुसार तिथी वार आँ विषय निंगालोँ...

आजकाल आपल्याला मराठी नातें हिंदू कॅलेंडर परमानें का तारीक हाय, कुहनों मयनों हाय या कयीस पत्तो नाय आन लॅना दॅना पन नाय... पन कायिक वहरा आदी आपल्या लोकां उत्पाना सादन मनजॅ भाटासा उत्पान आन आगाय, नंदाखाल, नानभाट अडशा लोकां मेन सोर्स ऑफ इनकम मनजॅ फुले... जवळपास दर ४/५ घरां मांगे एक तरी फुलवालोँ अह्यासॉ, जाँ दादर फुलमार्केट मीन हाकोटे काळोख्याय ३.३०, ४.० आन ४. २० गाडी पकडॉन जासॉँ...

आन फुलांना मीळनारॉ भाव हिंदू कॅलेंडर परमानें तिथी वार वरती अवलंबून अह्यासॉँ (अजूनही अहाते) .. मंगळवार मनजॅ गनपती वार, तॅआ दिहा जास्वंदीला (डासुंग) जाम भाव , मंग दर मयन्याला अॅनारी संकष्टी ... संकष्टी मनजॅ चतुर्थी ... कृष्ण पक्षात अॅनारी... आतें इ कृष्ण पक्ष का भानगड हाय? पौर्णिमे नंतर अमावास्ये पोत कृष्ण पक्ष... आन आमावश्ये पासून पौर्णिमेपोत शुक्ल पक्ष... अमावशे दिहा मयन्याव शेवटसॉँ दी... दुहऱ्या दिहापासून नवॉ मयनों सुरु आन पौर्णिमे दिहा १५ तारीक आन अमावास्येला ३० तारिक आँहॉ सादारन हिशेब...

तर, संकष्टी जर मंगळवारॅ आली तॅ तॅला अंगारकी हांगातॅत... तॅआ दिहा तॅ आपल्या फुलाला शार पैशे वाडीस भाव... तॅतॅन आपल्या फुलवल्याओ धंदॉ या तिथी वार वरती अवलंबून अहातॅ, भगून फुलाला भाव कुहऱ्या सीजन मीन येतॅ?, लग्नाअॅ मुहूर्त कतॅ आथ? अधिक मयनों कतॅ येतॅ? पितरे कतॅ? (अधिक मयन्यात आन पित्रात फुले टाकॉन द्याशे आँथ्यात कारन शुभ कार्य, पूजा या काळात आँथ नात..) गिरान कतॅ? (गिरान हायदॅ तॅआ दिहा पन फुले टाकॉन द्याशे... गिरान मंजे ग्रहन...)

आपल्या अडशॉ काइक हुशार बागायतदार कागडो, नेवाळी, मॉगरॉ, जास्वंद नेमकाँ वखत बगॉन अह्या वेळेला छाट्याशे नातें तॉड्याशे गा नॅमका जिगाळा सीजन अह्याशी तिगाळा नेमकी भर याशी.. (छाटनी आन भॉखॉ तॉडॉन अॅनारा फुल थांबव्यासा आन नंतर नवीन भॉखॉ आन फुल कतॅ अॅनार याव नॅमकाँ अंदाज घॅना इ कला खूपशा फुलवाल्याना तिगाळा ओथी)

समुद्राला अॅनारॅ भरती ओटी वॅळपन तिथीपरमानें बदलातॅत. आपल्या अडे मशालॉ, लॉनसा, भात, साउळ यो वस्तु ओटीआ काळात भरल्यो तॅ तॅला किड ये नाय, वस्तु खराब हॉअॅ नाय आँ समज आँथॉ. अंदाजपंचे भरती-ओटीआँ अंदाज हांगनारॅ बेताम अहले तरी पन तिथी बगॉन भरती-ओटी इ नेमकी वेळ हांगनारॅ तीनशार जानते गव आपल्या पंचक्रोशीत आँथॅ.

काळापरमानें आतें आपल्या पिढीला या मेहनतीआ पन अगदी योग्य मोबदलॉ दॅनाऱ्या धंघ्यामीनॅ ईंटेरेस्ट रॅलॉ नाय.. पन मा हारक्या फुलवाल्या घारा जन्मा आलॅल्याला आँ तिथी वार अगदी डॉख्यामीनॅ फिट बॅहॅलॅँ...

कुपारी लोक - रॉबर्ट फर्नांडिस, मर्देस

फादर एकदम बेचैन झालता, कारन पन तॅला तहास हॉता, आजपोत अही वेळ त्यापुडें कर्त आली नोती आन अह्या प्रसंगाला प्रार्थना हॉडॉन त्या बाईकरता कइस करू शकात नॉता. १८ तारीख होती, देवळाव हिशोब १० तारखेला भरलॉ जातें, तॉ सगळॉ व्यवहार चर्चसा कार्यकारिणी मंडळ हाय ता बगीतें. फादर त्या बाईला बोयलॉ, “मा दरी कय नाय पन मॅ अडश्या एक-दोन दानशूर लोकांना बॉलातें. फादरला तिथी परिस्तिती कळालती.

फादरशॉ पाय पकडीत रडात रडात ती बाई बोयली, “फादर, माव एकशॉ एक पॉर, डायलेसिस आन रगात बदल्या लागतें, मा दरी हॉता नॉता ता विक्रीला, कइस रॅला नाय, सगळ्या दरी जाऑन झालें, आतें पैशें नात भगून या मइन्यायी ट्रीटमेंट लेट झालें, डॉक्टर हांगातें की एक-दोन दिहात जर कय हालसाल नाय केली, तें तूआ पोराआ जिवासा कय बरा-वाईट हॉयदें. फादर, मायो सगळ्यो आशा खपल्यात भगून मॅ तुमश्या दरी आलें.”

यी सगळा आयकॉन फादरशॉ डॉळ पाण्यायें भरलें, त्या दरी कय नॉता आन कय मार्ग पन दिखात नॉता भगून त्यानं मांडी टेकिली, बायबल हातात घेंतला आन डॉळ बंद करॉन तॉ प्रार्थना कऱ्या लागलॉ, समोर अहलेली ती अखिस्ती बाई बोयली, “माव प्रभू येशूओर खुब विश्वास हाय आन त्यायें अडशें कुपारी लोक खूब प्रेमळ आन दयाळू हात, कय पान झाला तरी मॅ अडनं रिकाम्या हाती जानार नाय ऑडॉ माव अडश्या या लोकोओर भरवसॉ हाय” ऑडा बॉलॉन तीसुद्धा डॉळ बंद करॉन प्रार्थना कऱ्या लागली.

दॉपारशें साधारन १२-१२-३० वाजले हायद्यात, दरवाजायी बेल वाजली, मॅस्तानं दरवाजॉ उघडलॉ, समोरनं आवाज आलॉ, “फादर, मॅ अमुक अमुक, मॅ अडें रॉज प्रार्थना कऱ्या यासॉ, मायी नोकरी गेलती आन माला या वयात परत मिळाली, दॅवाशें आभार भगून मायी यी छोटीशी मदत तुमश्या देवळाकरता... अहें शब्द कानोर पडताबरोबर फादर ताडकन उठलॉ आन बोयलॉ, प्रभू जिवंत हाय, आन तॉ कुनालास टाकी नाय आन त्याला कइस अशक्य नाय.

“यी देनगी तू या बाईला देऊ शकाता गा ?” फादरनं त्या माहनाला विसारला. त्या माहना मनात आला, यी बाई अखिस्ती, या लॉकायी आपल्या खुब फादर-सिस्टर्सना मारलें, आपलें चर्च पाडल्यात, अह्या लॉकांना मदत कादो कऱ्याशी ? पन परत त्या मनात आहा पन आला, या बाईसा याशी संबंघ का? दॅवानं हांगिलें की जे गरीब ते मायें लोक, त्यांना जा दिला ता मा दिला. तॉ चेक त्यानं फादरश्या हातात दिलॉ. फादरनं तॉस चेक त्या बाईला दिलॉ, ती डॉळ्यात पानी आलॉ, दोन मयन्या ट्रीटमेंट सॉ खर्च हुटलॉतॉ.

ती बाई बोयली,” मॅ एक अखिस्ती बाई, तुमश्या कुपारी लॉका हारकॉ समाज मॅ कडें बगीलॉ नाय.. त्यायी कडे दंगल केले, कुनोर अत्याचार कॅल्यात, कुनाला फसविलें-लुटीलें, मदत कऱ्या तुमं लोक नेहमीस तयार आहात्या. तुमश्या सांगल्या करता मॅ नेहमीस प्रार्थना करनार आन अडें या देवळात यॅवॉन करनार. तुमसॉ कुपारी समाज टिकलॉ पाय, तरुस आमश्या हारक्या गरीबांना जीवन जगता येदें.”

दादी

जकल्या घारा तांबड्या लुगड्याई दादी,
जकल्याहरी न्याशी एकदम सादी.
कानात वाळ्यो आण गळ्यात हिरान,
दादीला घरात हॉतां वरसॉ मान.

दादी रॉशशी मिसाला जाशी,
देवळात पांडा खॉयारा डोख्योर घ्याशी.
आख्रॉ दी भाटात खप खप खप्याशी,
घारा आली गा पॉरायें लाड कन्याशी.
दादी जिवाशी हॉयाशी खुप तान-ओड,
पन ती कत्तंस काड्याशी नाय कुणाई खोड.

भॉट्या कुटुंबाहरी ती खुप खुश होती,
पॉराआ मस्तीला ती वैतागली नोती.

शार-स पोरे दादीनॅ सॉता वाडविले,
पन बाळगी हातात नाय दिले.
दादीई संख्या हळुहळु कमी हॉत गेली,
तांबड्या लुगड्याई बय आमश्या ध्यानात रेली.

--- फ्रॅंक डॉ. मिरांडा, उमराळे

हिरान-तांबडा लुगडा

गळ्यात हिरान, तांबडा लुगडा नॅहॉन मिरवातें बग
भोटी बय

हजले इ कॉडी मस्त, बॉल्याशी नाय कय सोय

घॉअॅळा डोख्योरनॅ घॅवॉन ती देवळा गेली

पदर खोशिलॉ आन भाटात गेली

खांद्योर रुमाल टाकिलॉ पावन्या घरा गेली

माथ्योर शंभरायी पाटी घॅवॉन बजारा गेली

उटीमीनॅ नातवादो खान्यायी पुडी निकविली

पन ती द्याशी वेळ दुहन्त्या दीहा आली

कमन्याला सशी काईमशी टांगलेली

कतें त्यात दिडकी नातें नुस्तीस खाली अहलेली

वाडवाला ता हिरान आतें, पोवळें आन भिनू झालें
मोकळें

शार बाहा, दोन बेन्यो त्या करता किती तरी दी भांडलें

एकमेका तॉडोर तॉड द्याशे रेलें

इस गा ती किमत त्या मा बयशी ठवीलें

लाल लुगड्याशें पन पायपुहने झाल्यात

मिन्नारश्या दारात त्याये फडके पायाखाला पडल्यात

हनावाराला आन लग्नाला आतें भराते कपड्याव

बाजार

नवीन फॅशन सॉ आतें झालें आमाला आजार.

-- ख्रिस्तोफर रिबेलो, सोकाळा

या अंकाव सब्बान खर्च अँका अनामिक माहनानें दिलें, तँयें आभार

आन त्या कुटुंबाकरता दँवादरी मनापासून प्रार्थना